

ארנטפסט, מבצע-

(Erntefest = 'חג הקציר'). שם צופן למבצע ההשמדה של אחרוני היהודים שהיו במחנות העבודה טרוניקי ופוניאטובה (Poniatowa) ובמחנה מידנק שבשטח הגנרלגוברמן בפולין. המבצע נקבע ל-3 בנובמבר 1943. עיתוי חיסולם של היהודים במחנות ההם הושפע כנראה מהתקוממות האסירים היהודים במחנה ההשמדה סוביבור ב-14 באוקטובר 1943. הינריך הימלר חשש שגם במחנות האחרים בגנרלגוברמן עלולות לפרוץ התקוממויות והורה לרצוח את כול היהודים שהועסקו שם בעבודות כפייה. משימת ההשמדה הוטלה על מפקד הס"ס והמשטרה של מחוז לובלין יקוב שפורנברג. מבצע א' התנהל כפעולה צבאית. אלפי אנשי ס"ס ומשטרה מכול האזור רוכזו לצורך זה, ובכללם יחידות ופן-ס"ס, כדי למנוע מעשי התנגדות, בוצעה הפעולה במהירות, בהפתעה ובו-זמנית בשלושת המחנות, מתוך שמירת סודיות מרבית. ערב המבצע נמצאו במחנה פוניאטובה כ-15,000 יהודים, ובמחנה טרוניקי 8,000-10,000 יהודים, בתוכם נשים וילדים, רובם ככולם מגטו ורשה, שהובאו לשם בשלבי חיסולו ואחרי חיסולו.

ב-3 בנובמבר לפנות בוקר הוקפו מחנות טרוניקי ופוניאטובה בכוחות ס"ס ומשטרה. היהודים הוצאו קבוצות קבוצות ונורו ליד בורות שהוכנו לכך בכול אחד מהמחנות. בטרוניקי לווה הירי במוסיקת רקע שהשמיעו ברמקולים שהוצבו לכך. במחנה הריכוז מידנק הופרדו היהודים במסדר הבוקר של אותו יום משאר אסירי המחנה. אחרי-כן נלקחו היהודים לבורות שנחפרו ימים אחדים לפני-כן ליד הגדרות הדרומיים של המחנה ושם נורו. שני רמקולים גדולים שהוצבו בקרבת מקום הירי השמיעו מוסיקת ריקודים כדי להשתיק את קולות הירי. אותו יום הובאו למחנה היהודים שעבדו במחנות עבודה אחרים בלובלין, כגון בשדה-התעופה הישן, במפעלי חימוש ובמקומות אחרים, ונורו ליד אותם הבורות. בסך-הכול נרצחו באותו יום במידנק 17,000-18,000 יהודים. בפוניאטובה היתה קבוצת מחתרת יהודית שהתנגדה להובלה לבורות הירי והציתה צריפים אחדים עם בגדים. התנגדותם דוכאה. בשלושת המחנות ניסו מאות יהודים למצוא מחסה ומסתור בצריפים, אך בו ביום ובימים שאחרי 3 בנובמבר נתפסו רובם ככולם והוצאו להורג.

מאות יהודים הושארו בכול אחד מהמחנות כדי לשרוף את גוויות הנרצחים. אחרי שהשלימו את העבודה, נרצחו גם הם.

בסך-הכול נרצחו במיבצע א' 42,000-43,000 יהודים. מיבצע א' היה אקציית השמדת ההמונים האחרונה בשטח הגנרלגוברמן, וסיים את 'מבצע רינהרד'.